

# การจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดพังงา

## Risk Management of the Natural Disasters of Primary Schools in Phang nga Province

ธารทิพย์ ภาระพุดิ\* สฤกษ์พงษ์ ลิ้มปิสเลียร

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Tanthip Paraphuek\* Saritpong Limpisathian

Graduate School, Department of Education Sukhothai Thammathirat Open University

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา และ (2) เปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา โดยจำแนกตามลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา และประเภทของภัยธรรมชาติที่พบในสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา จำนวน 114 แห่ง โดยมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 114 คน ครูผู้สอน จำนวน 114 คน และผู้ปกครอง จำนวน 114 คน รวมทั้งสิ้น 342 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ตามตารางของยามานะที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) การจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา มีการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นระยะระหว่างเกิดภัยมีข้อที่ควรปรับปรุงเร่งด่วนในเรื่องมีกองอำนวยการกลางที่ตั้งเฉพาะกิจ มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลความเสียหาย และความช่วยเหลือ ประสานงานในการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ มีการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และ (2) เปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา จำแนกตามตามลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา และประเภทของภัยธรรมชาติที่พบในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษาที่ไม่พบความแตกต่าง

**คำสำคัญ :** การจัดการความเสี่ยง ภัยธรรมชาติ โรงเรียนประถมศึกษา

### Abstract

The purposes of this research were (1) to study risk management of the natural disasters of primary schools in Phangnga province; and (2) to compare levels of risk management of the natural disasters of primary schools in Phangnga province as classified by geographical location of the school and type of natural disasters found in the school.

The research sample consisted of 114 primary schools in Phangnga province, obtained by simple random sampling. Research data were collected from the total number of 342 research informants classified into 114 school administrators, 114 teachers, and 114 parents. The employed data collecting instrument was a rating scale questionnaire with reliability coefficient of .95. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and one-way ANOVA.

\*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

Email : ningdae@hotmail.com

Research findings showed that (1) both the overall and by-aspect risk managements of the natural disasters of primary schools in Phangnga province were rated at the high level, excepting one aspect that was rated at the moderate level, i.e. the risk management improvement actions during the time of disaster which included the setting up of the ad hoc headquarters for disaster management with the functions of collecting data on damages from the disaster, providing helps, and coordinating with other work agencies in providing supports and helps; and (2) primary schools in different geographical locations in Phangnga province and primary schools having different types of natural disasters did not significantly differ in their levels of risk management of the natural disasters.

**Keyword :** Risk management, Natural disaster, Primary school

## บทนำ

จากการที่สภาพแวดล้อมทั่วโลกเปลี่ยนไป โลกมีอุณหภูมิสูงขึ้น ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบการปรากฏการณ์สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งจากสภาวะอุณหภูมิที่สูงขึ้นส่งผลทำให้ต้องใช้พลังงานเพื่อลดความร้อนเพิ่มขึ้น การเกิดพายุภัยและพายุลินดา เมื่อ 10-20 กว่าปีที่ผ่านมา รวมทั้งการเกิดภัยพิบัติสึนามิชายฝั่งทะเลตะวันตก เมื่อปี พ.ศ.2547 ปัญหาอุทกภัย น้ำท่วมจึงมีแนวโน้มสูงขึ้นจากน้ำทะเลหนุน สภาพพื้นที่ป่าลดลงจากการตัดไม้ทำลายป่า นอกจากนั้น ยังพบภาวะของชุมชนเมื่อที่ก่อเกิดมลภาวะเป็นพิษทั้งทางน้ำ ทางอากาศ และขยะ

จังหวัดพังงาก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ทางภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย ได้รับอิทธิพลของมรสุมที่ยาวนานกว่าจังหวัดอื่นๆ อีกทั้งยังมีรอยเลื่อนบางมะรุ่ยที่ปลดปล่อยพลังงานในทะเลอยู่บ่อยครั้ง ก่อให้เกิดแผ่นดินไหวในอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา บ้านเรือนได้รับความเสียหาย มีความเสี่ยงที่จะเกิดสึนามิได้อีก ไม่เพียงเท่านี้จากการที่เกิดการบุกรุกป่าไม้ไม่เว้นแม้แต่ภูเขาสูงเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทำให้ดินที่เคยมีรากไม้ยึดเกาะ กลับกลายเป็นพืชผลทางเศรษฐกิจเสียสิ้น เมื่อเวลาเกิดฝนตกติดต่อกัน ดินไม่สามารถอุ้มน้ำไว้ได้ ทำให้เกิดดินโคลนถล่มทับบ้านเรือนเสียหาย บางครั้งยังมาพร้อมกับต้นไม้ที่ไม่สามารถยืนต้นอยู่ได้ทำให้มีสภาพความเสียหายเพิ่มมากขึ้น

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งสร้างความเสียหายให้กับอาคารสถานที่ ภูมิทัศน์ภายในสถานศึกษาด้วย และสร้างความไม่ปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ภายในสถานศึกษา ซึ่งจากความสำคัญในเรื่องสภาพแวดล้อมที่ได้กล่าวมานั้น ได้มีผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญไว้ เช่น เบญจพร ธัญญาวุฒิ (2555, น. 3) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องรับภาระตั้งแต่การให้ความรู้ สนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของสภาพแวดล้อม ปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อมและฝึกทักษะให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมไปโดยไม่รู้ตัว ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อคนในสถานศึกษาแล้ว ยังต้องส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคคลและสภาพแวดล้อมนอกสถานศึกษาด้วย

จากความสำคัญที่ได้กล่าวมาแล้วผู้ศึกษาจึงให้ความสนใจในเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะจังหวัดพังงาเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้ชายฝั่งทะเล มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี และประสบภัยธรรมชาติมากมาย เพราะสภาพแวดล้อมข้างต้นมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนและความปลอดภัยให้กับผู้เรียนได้เช่นกัน สถานศึกษาจะต้องมีความพร้อมรับสถานการณ์ โดยจะต้องมีการจัดการความเสี่ยงที่ดีตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ระยะระหว่างเกิดภัย และระยะหลังเกิดภัย เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารได้ใช้ในการตัดสินใจอย่างเพียงพอ มีความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ และต้องมีวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการเตรียมความพร้อมรับภัยเหล่านี้เป็นอย่างดี จะได้รับมือและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา โดยจำแนกตามลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา และประเภทของภัยธรรมชาติที่พบในสถานศึกษา

### กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษาการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงาตามแนวคิด "การจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ" (Disaster Risk Management : DRM) (การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย, 2556, น. 40) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ (1) ระยะก่อนเกิดภัย (2) ระยะระหว่างเกิดภัย และ(3) ระยะหลังเกิดภัย

โดยเปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา ตามลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา ตามแผนปฏิบัติการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ปีการศึกษา 2558. (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา, 2558, น.1) ซึ่งแบ่งได้ดังนี้ (1) หมู่เกาะ (2) ที่ราบชายฝั่งทะเล (3) ที่ราบสูงระหว่างภูเขาหรือหุบเขา และ(4) ภูเขาและ เนินเขา

และเปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา ตามประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา ตามภัยธรรมชาติในประเทศไทย (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2558, น.7) ซึ่งได้แบ่งประเภทของภัยธรรมชาติเกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็น 8 ชนิดดังนี้ (1) พายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclones) (2) แผ่นดินไหว (Earthquakes) และสึนามิ (Tsunami) (3) อุทกภัย (Floods) (4) พายุฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน (Thunderstorms) (5) แผ่นดินถล่ม (Land Slides) (6) คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surges) (7) ไฟป่า (Fires )และ(8) ฝนแล้ง (Droughts)

#### ตัวแปรอิสระ

##### 1. ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา

- 1.1. หมู่เกาะ
- 1.2. ที่ราบชายฝั่งทะเล
- 1.3. ที่ราบสูงระหว่างภูเขาหรือหุบเขา
- 1.4. ภูเขาและ เนินเขา

##### 2. ประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา

- 2.1. พายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclones)
- 2.2. แผ่นดินไหว (Earthquakes) และสึนามิ (Tsunami)
- 2.3. อุทกภัย (Floods)
- 2.4. พายุฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน (Thunderstorms)
- 2.5. แผ่นดินถล่ม (Land Slides)
- 2.6. คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surges)
- 2.7. ไฟป่า (Fires)
- 2.8. ฝนแล้ง (Droughts)

#### ตัวแปรตาม

การจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ตามแนวคิด "การจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ" (Disaster Risk Management : DRM)

1. ระยะก่อนเกิดภัย
2. ระยะระหว่างเกิดภัย
3. ระยะหลังเกิดภัย

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพรรณาเชิงสำรวจ (Survey Research)

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จำนวน 159 แห่ง โดยศึกษาจากกลุ่ม 3 กลุ่มคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 159 คน ครูผู้สอน จำนวน 159 คน และผู้ปกครอง จำนวน 159 คน รวมทั้งสิ้น 477 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ที่ได้จากการวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973, pp.727-728) โดยระดับความเชื่อมั่นจะอยู่ที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถานศึกษา จำนวน 114 แห่ง โดยศึกษาจากกลุ่ม 3 กลุ่มในสถานศึกษา จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 114 คน ครูผู้สอน จำนวน 114 คน และผู้ปกครอง จำนวน 114 คน รวมทั้งสิ้น 342 คน

**เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาด้านต่าง ๆ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

**ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษาและประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา

**ตอนที่ 2** สอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาในจังหวัดพังงา ตามแนวคิด "การจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ" (Disaster Risk Management : DRM) แบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะก่อนเกิดภัย ระยะระหว่างเกิดภัย และระยะหลังเกิดภัยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งความสำคัญของปัญหาออกเป็น 5 ระดับ เรียงจากมีการปฏิบัติมากที่สุด มีการปฏิบัติมาก มีการปฏิบัติปานกลาง มีการปฏิบัติน้อย และมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

### ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยฯ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติในสถานศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด มาสังเคราะห์ เพื่อมาสร้างแบบสอบถามที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

ความตรง (Validity) ใช้เกณฑ์การหาค่าความตรงของเนื้อหาโดยการหาค่า IOC (Index of item objective congruence) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาข้อคำถามในแบบสอบถาม ซึ่งค่าความตรงของแบบสอบถามทั้งฉบับจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.66-1.00

ความเที่ยง (Reliability) โดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครอง รวม 30 คน ที่เป็นประชากรแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้คะแนนรวมเท่ากับ 0.94

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครอง โดยใช้วิธีการนำส่งทางไปรษณีย์ และนัดหมายวันส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์

2. จัดทำข้อมูลเมื่อได้รับแบบสอบถามของผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครอง คืนทั้งหมดทุกฉบับ รวมทั้งสิ้น 342 ฉบับ คิดเป็น 100% ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนที่จะนำมาคิดวิเคราะห์ จากนั้นตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักของแต่ละข้อตามที่กำหนด แล้วนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

### สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

**ตอนที่ 1** วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และของสถานศึกษา โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

**ตอนที่ 2** วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

- วิเคราะห์การจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) จำแนกตามข้อ เป็นตัวชี้วัดแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เพื่อใช้ในการแปลค่าเฉลี่ย เกณฑ์การประเมินตามแนวทางของ Best and Kahn (1993, pp.179-187)

- เพื่อเปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา โดยจำแนกตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา และจำแนกตามประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในกรณีที่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

### ผลการวิจัย

**ตอนที่ 1** ผลการวิเคราะห์สถานภาพของสถานศึกษา จำแนกตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษาและประเภทของธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพของสถานศึกษา

| สถานภาพ                                           | จำนวน | ร้อยละ |
|---------------------------------------------------|-------|--------|
| 1. ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา               |       |        |
| 1.1. หมู่เกาะ                                     | 10    | 8.77   |
| 1.2. ที่ราบชายฝั่งทะเล                            | 46    | 40.35  |
| 1.3. ที่ราบสูงระหว่างภูเขาหรือหุบเขา              | 45    | 39.47  |
| 1.4. ภูเขาและ เนินเขา                             | 13    | 11.41  |
| รวม                                               | 114   | 100    |
| 2. ประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา        |       |        |
| 2.1. พายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclones)          | 1     | 0.87   |
| 2.2. แผ่นดินไหว (Earthquakes) และสึนามิ (Tsunami) | 6     | 5.27   |
| 2.3. อุทกภัย (Floods)                             | 14    | 12.28  |
| 2.4. พายุฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน (Thunderstorms)  | 60    | 52.63  |
| 2.5. แผ่นดินถล่ม (Land Slides)                    | 1     | 0.87   |
| 2.6. คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surges)              | 7     | 6.15   |
| 2.7. ไฟป่า (Fires)                                | 0     | 0.00   |
| 2.8. ฝนแล้ง (Droughts)                            | 25    | 21.93  |
| รวม                                               | 114   | 100    |

จากตารางที่ 1 พบว่า ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 114 แห่ง ส่วนใหญ่มีที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่บริเวณที่ราบชายฝั่ง ร้อยละ 40.35 และประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา คือ พายุฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน (Thunderstorms) ร้อยละ 52.63

**ตอนที่ 2** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา

2.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา

**ตารางที่ 2** ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา ในภาพรวม

| ลำดับ | การจัดการความเสี่ยง | ผู้บริหารสถานศึกษา |      |     | ครูผู้สอน |      |     | ผู้ปกครอง |      |     | ผู้บริหารสถานศึกษา/<br>ครูผู้สอน/ผู้ปกครอง |      |     |
|-------|---------------------|--------------------|------|-----|-----------|------|-----|-----------|------|-----|--------------------------------------------|------|-----|
|       |                     | $\bar{X}$          | SD.  | แปล | $\bar{X}$ | SD.  | แปล | $\bar{X}$ | SD.  | แปล | $\bar{X}$                                  | SD.  | แปล |
|       |                     | ผล                 |      |     | ผล        |      |     | ผล        |      |     | ผล                                         |      |     |
| 1     | ระยะก่อนเกิดภัย     | 3.78               | 0.58 | มาก | 3.77      | 0.69 | มาก | 3.84      | 0.63 | มาก | 3.80                                       | 0.64 | มาก |
| 2     | ระยะระหว่างเกิดภัย  | 3.66               | 0.69 | มาก | 3.67      | 0.73 | มาก | 3.81      | 0.69 | มาก | 3.72                                       | 0.71 | มาก |
| 3     | ระยะหลังเกิดภัย     | 3.79               | 0.76 | มาก | 3.78      | 0.78 | มาก | 3.85      | 0.76 | มาก | 3.80                                       | 0.76 | มาก |
| รวม   |                     | 3.75               | 0.24 | มาก | 3.75      | 0.18 | มาก | 3.84      | 0.14 | มาก | 3.78                                       | 0.18 | มาก |

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.75$ , SD. = 0.24) จากนั้นได้พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระยะหลังเกิดภัย โดยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.79$ , SD. = 0.76) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระยะระหว่างเกิดภัย โดยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.66$ , SD. = 0.69)

ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.75$ , SD. = 0.18) จากนั้นได้พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระยะหลังเกิดภัย โดยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.78$ , SD. = 0.78) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระยะระหว่างเกิดภัย โดยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.67$ , SD. = 0.73)

ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองในการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.84$ , SD. = 0.14) จากนั้นได้พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระยะหลังเกิดภัย โดยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.85$ , SD. = 0.76) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระยะระหว่างเกิดภัย โดยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.81$ , SD. = 0.69)

ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองในการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา เมื่อนำแบบสอบถามมารวมกัน ปรากฏว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.78$ , SD. = 0.18) จากนั้นได้พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระยะก่อนเกิดภัย ( $\bar{X} = 3.80$ , SD. = 0.64) และระยะหลังเกิดภัย ( $\bar{X} = 3.80$ , SD. = 0.76) โดยอยู่ในระดับมาก และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระยะระหว่างเกิดภัย โดยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.72$ , SD. = 0.71)

**ตารางที่ 3** ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา ในระยะก่อนเกิดภัย

| ข้อ<br>คำถาม | การจัดการความเสี่ยง                                                                                 | ผู้บริหารสถานศึกษา |      |     | ครูผู้สอน |      |     | ผู้ปกครอง |      |     | ผู้บริหารสถานศึกษา/<br>ครูผู้สอน/ผู้ปกครอง |      |     |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------|-----|-----------|------|-----|-----------|------|-----|--------------------------------------------|------|-----|
|              |                                                                                                     | $\bar{X}$          | SD.  | แปล | $\bar{X}$ | SD.  | แปล | $\bar{X}$ | SD.  | แปล | $\bar{X}$                                  | SD.  | แปล |
|              |                                                                                                     | ผล                 |      |     | ผล        |      |     | ผล        |      |     | ผล                                         |      |     |
| 1            | ทำเลที่ตั้งของโรงเรียน มีความปลอดภัยต่อภัยธรรมชาติ                                                  | 4.18               | 0.76 | มาก | 4.11      | 0.81 | มาก | 4.08      | 0.95 | มาก | 4.12                                       | 0.84 | มาก |
| 2            | มีการติดตั้งจัดวางวัสดุอุปกรณ์ภายในโรงเรียน โดยคำนึงถึง<br>ความมั่นคงแข็งแรงและความปลอดภัยเป็นสำคัญ | 4.33               | 0.67 | มาก | 4.09      | 0.90 | มาก | 4.06      | 0.81 | มาก | 4.16                                       | 0.81 | มาก |
| 3            | มีการจัดเวรยามเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยธรรมชาติ<br>ตลอดเวลาแม้ในเวลากลางคืน               | 3.78               | 1.06 | มาก | 3.91      | 1.00 | มาก | 3.88      | 0.98 | มาก | 3.86                                       | 1.02 | มาก |
| 4            | จัดทำแผนเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์วิกฤติจากภัย<br>ธรรมชาติทั้งในช่วงก่อน ระหว่างและหลังเกิดภัย  | 3.52               | 0.88 | มาก | 3.56      | 0.94 | มาก | 3.74      | 0.89 | มาก | 3.61                                       | 0.91 | มาก |
| 5            | บุคลากรของโรงเรียนมีศักยภาพในการจัดการเพื่อลดความ<br>เสี่ยงและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติ  | 3.98               | 0.72 | มาก | 3.82      | 0.79 | มาก | 3.93      | 0.80 | มาก | 3.91                                       | 0.77 | มาก |

|     |                                                                                                                                                                                                             |      |      |     |      |      |     |      |      |     |      |      |     |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|-----|------|------|-----|------|------|-----|------|------|-----|
| 6   | มีการซักซ้อมทำความเข้าใจให้บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนแวดล้อม ให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันทั่วทั้งที่                                                                               | 3.68 | 0.91 | มาก | 3.67 | 0.92 | มาก | 3.85 | 0.82 | มาก | 3.73 | 0.88 | มาก |
| 7   | มีการเตรียมแผนการจัดการเรียนการสอนสำรองในกรณีที่ต้องหยุดทำการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง                                                                                         | 3.61 | 0.92 | มาก | 3.66 | 0.98 | มาก | 3.81 | 1.00 | มาก | 3.69 | 0.97 | มาก |
| 8   | มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ และข่าวสารที่เกี่ยวกับการป้องกัน แจ่งเตือนและบรรเทาภัยธรรมชาติ แก่บุคลากรและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งถึง เพื่อสร้างจิตสำนึก และการตระหนักในการป้องกันและระงับภัย | 3.74 | 0.85 | มาก | 3.80 | 0.91 | มาก | 3.87 | 0.80 | มาก | 3.80 | 0.86 | มาก |
| 9   | มีการสร้างทักษะที่จำเป็นเมื่อประสบภัย เช่น การสอนว่ายน้ำ ในสถานศึกษา การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เพื่อลดการบาดเจ็บแก่นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา                                                                | 3.54 | 0.89 | มาก | 3.63 | 0.95 | มาก | 3.62 | 0.93 | มาก | 3.60 | 0.92 | มาก |
| 10  | พัฒนาหลักสูตร คู่มือ แบบเรียน สื่อการสอนและการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี มีความสามารถในการป้องกันตนเอง และเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินได้                                       | 3.67 | 0.67 | มาก | 3.63 | 0.94 | มาก | 3.79 | 0.83 | มาก | 3.70 | 0.82 | มาก |
| 11  | มีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยจากธรรมชาติในสถานศึกษาหรือจัดการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ในสถานศึกษา                                                                       | 3.59 | 0.74 | มาก | 3.56 | 0.85 | มาก | 3.65 | 0.85 | มาก | 3.60 | 0.81 | มาก |
| รวม |                                                                                                                                                                                                             | 3.78 | 0.58 | มาก | 3.77 | 0.69 | มาก | 3.84 | 0.63 | มาก | 3.80 | 0.64 | มาก |

จากตารางที่ 3 พบว่า ในระยะก่อนเกิดภัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ดังนี้ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 มีการติดตั้งจัดวางวัสดุอุปกรณ์ภายในโรงเรียน โดยคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรงและความปลอดภัยเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.33$ ,  $SD. = 0.67$ ) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 4 จัดทำแผนเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์วิกฤติจากภัยธรรมชาติทั้งในช่วงก่อน ระหว่างและหลังเกิดภัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.52$ ,  $SD. = 0.88$ )

ความคิดเห็นของครูผู้สอนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ในระยะก่อนเกิดภัย ดังนี้ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ทำเลที่ตั้งของโรงเรียน มีความปลอดภัยต่อภัยธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.11$ ,  $SD. = 0.81$ ) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 4 จัดทำแผนเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์วิกฤติจากภัยธรรมชาติทั้งในช่วงก่อน ระหว่างและหลังเกิดภัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.56$ ,  $SD. = 0.94$ )

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ในระยะก่อนเกิดภัย ดังนี้ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ทำเลที่ตั้งของโรงเรียน มีความปลอดภัยต่อภัยธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.08$ ,  $SD. = 0.95$ ) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 9 มีการสร้างทักษะที่จำเป็นเมื่อประสบภัย เช่น การสอนว่ายน้ำในสถานศึกษา การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เพื่อลดการบาดเจ็บ แก่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.62$ ,  $SD. = 0.93$ )

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ในระยะก่อนเกิดภัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 มีการติดตั้งจัดวางวัสดุอุปกรณ์ภายในโรงเรียน โดยคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรงและความปลอดภัยเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.16$ ,  $SD. = 0.81$ ) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มี 2 ข้อ คือ ข้อที่ 9 มีการสร้างทักษะที่จำเป็นเมื่อประสบภัย เช่น การสอนว่ายน้ำในสถานศึกษา การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เพื่อลดการบาดเจ็บ แก่นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.60$ ,  $SD. = 0.92$ ) และข้อที่ 11 มีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยจากธรรมชาติในสถานศึกษาหรือจัดการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.60$ ,  $SD. = 0.81$ )

ตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ใน จังหวัดพังงา ในระยะระหว่างเกิดภัย

| ข้อ<br>คำถาม | การจัดการความเสี่ยง                                                                                                                                                           | ผู้บริหารสถานศึกษา |      |             | ครูผู้สอน |      |             | ผู้ปกครอง |      |           | ผู้บริหารสถานศึกษา/<br>ครูผู้สอน/ผู้ปกครอง |      |             |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------|-------------|-----------|------|-------------|-----------|------|-----------|--------------------------------------------|------|-------------|
|              |                                                                                                                                                                               | $\bar{X}$          | SD.  | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$ | SD.  | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$ | SD.  | แปล<br>ผล | $\bar{X}$                                  | SD.  | แปล<br>ผล   |
| 12           | สถานศึกษามีการดำเนินการระงับและบรรเทาภัยที่เกิดขึ้นตามแผนการเตรียมความพร้อม รองรับสถานการณ์วิกฤติจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษาได้อย่างรวดเร็ว                                    | 3.62               | 0.85 | มาก         | 3.71      | 0.93 | มาก         | 3.69      | 0.89 | มาก       | 3.68                                       | 0.89 | มาก         |
| 13           | มีการดูแลความปลอดภัยของผู้ที่อยู่ในสถานศึกษา เช่น การรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บหรือผู้ป่วย บริเวณที่เกิดเหตุ การส่งต่อผู้ป่วย การดูแลอนามัยในบริเวณสถานศึกษา จนกว่าเหตุการณ์จะยุติ | 4.08               | 0.81 | มาก         | 3.95      | 0.89 | มาก         | 4.02      | 0.87 | มาก       | 4.01                                       | 0.86 | มาก         |
| 14           | มีการควบคุมบริเวณที่เกิดเหตุการณ์และบริเวณที่ได้รับผลกระทบ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่บุคลากรและนักเรียน                             | 3.61               | 0.75 | มาก         | 3.69      | 0.85 | มาก         | 3.89      | 0.86 | มาก       | 3.73                                       | 0.83 | มาก         |
| 15           | มีการสรุปสถานการณ์ความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน รายงานแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพังงาเป็นระยะๆ                                                                | 3.62               | 1.01 | มาก         | 3.55      | 1.00 | มาก         | 3.78      | 0.89 | มาก       | 3.65                                       | 0.97 | มาก         |
| 16           | ประสานงานและร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ และองค์กรภาคเอกชนเพื่อประสานความช่วยเหลือ                                                                                            | 3.86               | 0.81 | มาก         | 3.70      | 0.93 | มาก         | 3.97      | 0.84 | มาก       | 3.85                                       | 0.86 | มาก         |
| 17           | จัดตั้งบุคคลหรือกลุ่มคนให้ทำงานเฉพาะกิจเพื่อดูแล อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในกรณีเกิดภัยธรรมชาติ                                                                       | 3.58               | 0.98 | มาก         | 3.68      | 0.99 | มาก         | 3.68      | 0.93 | มาก       | 3.64                                       | 0.97 | มาก         |
| 18           | มีกองอำนวยการกลางที่ตั้งเฉพาะกิจ มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลความเสียหาย และความช่วยเหลือประสานงานในการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ                                                      | 3.26               | 0.99 | ปาน<br>กลาง | 3.43      | 0.92 | ปาน<br>กลาง | 3.65      | 0.96 | มาก       | 3.45                                       | 0.97 | ปาน<br>กลาง |
| รวม          |                                                                                                                                                                               | 3.66               | 0.69 | มาก         | 3.67      | 0.73 | มาก         | 3.81      | 0.69 | มาก       | 3.72                                       | 0.71 | มาก         |

จากตารางที่ 4 พบว่า ในระยะระหว่างเกิดภัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ทุกกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อที่ 13 มีการดูแลความปลอดภัยของผู้ที่อยู่ในสถานศึกษา เช่น การรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บหรือผู้ป่วย บริเวณที่เกิดเหตุ การส่งต่อผู้ป่วย การดูแลอนามัยในบริเวณสถานศึกษา จนกว่าเหตุการณ์จะยุติ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ( $\bar{X}$  = 4.08, SD. = 0.81) ครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ( $\bar{X}$  = 3.95, SD. = 0.89) ผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ( $\bar{X}$  = 4.02, SD. = 0.87) และผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครองรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ( $\bar{X}$  = 4.01, SD. = 0.86) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 18 มีกองอำนวยการกลางที่ตั้งเฉพาะกิจ มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลความเสียหาย และความช่วยเหลือประสานงานในการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ( $\bar{X}$  = 3.26, SD. = 0.99) ครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ( $\bar{X}$  = 3.43, SD. = 0.92) ผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ( $\bar{X}$  = 3.65, SD. = 0.96) และผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครองรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ปานกลาง ( $\bar{X}$  = 3.45, SD. = 0.97)

ตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ใน จังหวัดพังงา ในระยะหลังเกิดภัย

| ข้อ<br>คำถาม | การจัดการความเสี่ยง                                                                                                                                   | ผู้บริหารสถานศึกษา |      |           | ครูผู้สอน |      |           | ผู้ปกครอง |      |           | ผู้บริหารสถานศึกษา/<br>ครูผู้สอน/ผู้ปกครอง |      |           |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------|-----------|-----------|------|-----------|-----------|------|-----------|--------------------------------------------|------|-----------|
|              |                                                                                                                                                       | $\bar{X}$          | SD.  | แปล<br>ผล | $\bar{X}$ | SD.  | แปล<br>ผล | $\bar{X}$ | SD.  | แปล<br>ผล | $\bar{X}$                                  | SD.  | แปล<br>ผล |
| 19           | มีการให้ความช่วยเหลือบุคลากรและ<br>นักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากภัย<br>ธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง จนสามารถ<br>ปฏิบัติงานทำการเรียนการสอนได้<br>ตามปกติ      | 3.59               | 1.06 | มาก       | 3.74      | 0.91 | มาก       | 3.80      | 0.94 | มาก       | 3.71                                       | 0.98 | มาก       |
| 20           | มีการตรวจสอบความเสียหายของสิ่ง<br>สาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และ<br>อาคารเรียนต่างๆ เพื่อความปลอดภัย                                                | 4.12               | 0.84 | มาก       | 4.03      | 0.77 | มาก       | 3.96      | 0.82 | มาก       | 4.04                                       | 0.82 | มาก       |
| 21           | มีการรื้อถอนซากปรักหักพังและ<br>ซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภค โครงสร้าง<br>พื้นฐาน และอาคารเรียนต่างๆ ให้อยู่ใน<br>สภาพปกติ จนสามารถจัดการเรียนการ<br>สอนได้ | 3.84               | 0.98 | มาก       | 3.93      | 0.97 | มาก       | 4.02      | 0.89 | มาก       | 3.93                                       | 0.95 | มาก       |
| 22           | เร่งดำเนินการซ่อมแซมส่วนที่เสียหาย<br>ให้สามารถกลับสู่สภาพเดิมและ<br>สามารถใช้งานได้ตามปกติโดยเร็ว                                                    | 3.91               | 0.97 | มาก       | 3.89      | 0.97 | มาก       | 4.02      | 0.84 | มาก       | 3.94                                       | 0.93 | มาก       |
| 23           | มีการประเมินความเสียหายและความ<br>สูญเสียของสภาพแวดล้อมภายใน<br>สถานศึกษา เพื่อหาแนวทางในการ<br>ฟื้นฟู                                                | 3.87               | 0.87 | มาก       | 3.82      | 0.92 | มาก       | 3.83      | 0.86 | มาก       | 3.84                                       | 0.88 | มาก       |
| 24           | พัฒนาประสิทธิภาพของอุปกรณ์และ<br>เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการป้องกันภัยที่<br>เกิดจากธรรมชาติ ให้ดียิ่งขึ้น                                            | 3.67               | 0.82 | มาก       | 3.64      | 0.83 | มาก       | 3.70      | 0.93 | มาก       | 3.67                                       | 0.86 | มาก       |
| 25           | มีการนำผลการตรวจสอบ ประเมิน มา<br>วิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูและบูรณา<br>การสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ                                                   | 3.57               | 0.85 | มาก       | 3.59      | 0.94 | มาก       | 3.72      | 0.89 | มาก       | 3.63                                       | 0.89 | มาก       |
| 26           | มีการวางแผนระยะยาวในการป้องกัน<br>และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา<br>จากผลกระทบจากภัยธรรมชาติ                                                         | 3.71               | 0.86 | มาก       | 3.63      | 0.97 | มาก       | 3.71      | 0.91 | มาก       | 3.68                                       | 0.91 | มาก       |
| รวม          |                                                                                                                                                       | 3.79               | 0.76 | มาก       | 3.78      | 0.78 | มาก       | 3.85      | 0.76 | มาก       | 3.80                                       | 0.76 | มาก       |

จากตารางที่ 5 พบว่า ในระยะหลังเกิดภัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ดังนี้ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อที่ 20 มีการตรวจสอบความเสียหายของสิ่งสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารเรียนต่างๆ เพื่อความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.12$ , SD. = 0.84) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 25 มีการนำผลการตรวจสอบ ประเมิน มาวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูและบูรณาการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.57$ , SD. = 0.85)

ความคิดเห็นของครูผู้สอนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ในระยะหลังเกิดภัย ดังนี้ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 20 มีการตรวจสอบความเสียหายของสิ่งสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารเรียนต่างๆ เพื่อความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.03$ ,  $SD. = 0.77$ ) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 25 มีการนำผลการตรวจสอบ ประเมิน มาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูและบูรณาการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.59$ ,  $SD. = 0.94$ )

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ในระยะหลังเกิดภัย ดังนี้ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มี 2 ข้อ คือ ข้อที่ 21 มีการรื้อถอนซากปรักหักพังและซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารเรียนต่างๆ ให้อยู่ในสภาพปกติ จนสามารถจัดการเรียนการสอนได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.02$ ,  $SD. = 0.89$ ) และข้อที่ 22 เร่งดำเนินการซ่อมแซมส่วนที่เสียหาย ให้สามารถกลับสู่สภาพเดิมและสามารถใช้งานได้ตามปกติโดยเร็ว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.02$ ,  $SD. = 0.84$ ) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 24 พัฒนาประสิทธิภาพของอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการป้องกันภัยที่เกิดจากธรรมชาติ ให้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.70$ ,  $SD. = 0.93$ )

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ในระยะหลังเกิดภัย ดังนี้ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 20 มีการตรวจสอบความเสียหายของสิ่งสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารเรียนต่างๆ เพื่อความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.04$ ,  $SD. = 0.82$ ) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 25 มีการนำผลการตรวจสอบ ประเมิน มาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูและบูรณาการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.63$ ,  $SD. = 0.89$ )

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา โดยจำแนกตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา

**ตารางที่ 6** ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยง โดยจำแนกตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา

| ที่ | ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา | ระดับการปฏิบัติ |      | แปลผล |
|-----|----------------------------------|-----------------|------|-------|
|     |                                  | $\bar{X}$       | SD.  |       |
| 1   | หมู่เกาะ                         | 4.00            | 0.47 | มาก   |
| 2   | ที่ราบชายฝั่ง                    | 3.83            | 0.38 | มาก   |
| 3   | ที่ราบสูงระหว่างภูเขาหรือหุบเขา  | 3.82            | 0.49 | มาก   |
| 4   | ภูเขาและเนินเขา                  | 3.77            | 0.44 | มาก   |
| รวม |                                  | 3.83            | 0.44 | มาก   |

พบว่า สถานศึกษาที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษาเป็นหมู่เกาะ มีการปฏิบัติในเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษามากที่สุด ( $\bar{X} = 4.00$ ,  $SD. = 0.47$ ) และสถานศึกษาที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษาเป็นภูเขาและเนินเขา มีการปฏิบัติในเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษาน้อยที่สุด ( $\bar{X} = 3.77$ ,  $SD. = 0.44$ )

**ตารางที่ 7** เปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา โดยจำแนกตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

|                      | แหล่งความแปรปรวน | df  | SS     | MS   | F    | p    |
|----------------------|------------------|-----|--------|------|------|------|
| ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ | ระหว่างกลุ่ม     | 3   | 0.339  | .113 | .579 | .630 |
|                      | ภายในกลุ่ม       | 110 | 21.494 | .195 |      |      |
|                      | รวม              | 113 | 21.833 |      |      |      |

ดังนั้น การจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา โดยจำแนกตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา โดยจำแนกตามประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา

**ตารางที่ 8** ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยง โดยจำแนกตามประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา

| ที่ | ประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา | ระดับการปฏิบัติ |      | แปลผล   |
|-----|-----------------------------------------|-----------------|------|---------|
|     |                                         | X               | SD.  |         |
| 1   | พายุหมุนเขตร้อน                         | 4.00            | 0    | มาก     |
| 2   | แผ่นดินไหวและสึนามิ                     | 4.00            | 0.00 | มาก     |
| 3   | อุทกภัย                                 | 3.71            | 0.61 | มาก     |
| 4   | พายุฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน             | 3.85            | 0.44 | มาก     |
| 5   | แผ่นดินถล่ม                             | 3.00            | 0    | ปานกลาง |
| 6   | คลื่นพายุซัดฝั่ง                        | 3.86            | 0.38 | มาก     |
| 7   | ไฟป่า                                   | N/A             | N/A  | -       |
| 8   | ฝนแล้ง                                  | 3.84            | 0.37 | มาก     |
| รวม |                                         | 3.83            | 0.44 | มาก     |

พบว่า สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติในเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษามากที่สุด คือ สถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากพายุหมุนเขตร้อน ( $\bar{X} = 4.00$ ,  $SD. = -$ ) และแผ่นดินไหวและสึนามิ ( $\bar{X} = 4.00$ ,  $SD. = 0.00$ ) และสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติในเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษาน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากแผ่นดินถล่ม ( $\bar{X} = 3.00$ ,  $SD. = -$ )

**ตารางที่ 9** เปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา โดยจำแนกตามประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

| แหล่งความแปรปรวน     |              | df  | SS     | MS   | F    | p    |
|----------------------|--------------|-----|--------|------|------|------|
| ประเภทของภัยธรรมชาติ | ระหว่างกลุ่ม | 6   | 1.109  | .185 | .954 | .460 |
|                      | ภายในกลุ่ม   | 107 | 20.724 | .194 |      |      |
|                      | รวม          | 113 | 21.833 |      |      |      |

ดังนั้น การจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดพังงา โดยจำแนกตามประเภทของภัยธรรมชาติที่พบมากในสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

### อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า ระยะระหว่างเกิดภัยมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติในสถานศึกษาน้อยที่สุด ดังนั้นจึงเห็นว่าควรมีการพัฒนาเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การป้องกันภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ระยะก่อนเกิดภัยนี้ควรปรับปรุงในเรื่องการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์วิกฤติจากภัยธรรมชาติทั้งในช่วงก่อน ระหว่างและหลังเกิดภัย มีการสร้างทักษะที่จำเป็นเมื่อประสบภัย เช่น การสอนว่ายน้ำในสถานศึกษา การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เพื่อลดการบาดเจ็บ แก่นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา และมีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยจากธรรมชาติในสถานศึกษาหรือจัดการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ในสถานศึกษา จากผลดังกล่าวข้างต้นไม่สอดคล้องกับ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2556, น.26) ที่กล่าวว่าการเตรียมพร้อมก่อนเกิดสาธารณภัย (Preparedness) คือ การดำเนินงาน

เพื่อให้ประชาชนหรือชุมชนมีความรู้ และทักษะต่างๆ พร้อมทั้งจะเผชิญกับภัย เช่น การพัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยและการกระจายข่าวสาร การวางแผนเผชิญเหตุ การฝึกซ้อมแผน การจัดทำแผนอพยพ และเตรียมเส้นทางอพยพ

ระหว่างเกิดภัย ควรปรับปรุงในเรื่องจัดมีกองอำนาจการกลางที่ตั้งเฉพาะกิจ มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลความเสียหาย และความช่วยเหลือ ประสานงานในการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ สถานศึกษามีการปฏิบัติที่น้อยมากที่สุด ทำให้เห็นว่า ขณะเกิดภัยนั้นขาดกองอำนาจการที่ทำหน้าที่ประสานงานเรื่องต่างๆ ไปยังหน่วยงานต่างๆ ซึ่งอาจจะทำให้ความช่วยเหลือเข้าถึงช้า สอดคล้องกับผลการวิจัยของทศวรรณ ศิลปะนครฤทธิ์ (2553, น.76-88) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนางานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อย อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ กล่าวว่า ระยะเวลาเกิดภัยมีการจัดตั้งศูนย์แจ้งภัยและสามารถเข้าปฏิบัติงานได้ทันต่อเหตุการณ์ ด้วยความรู้ ความสามารถที่ได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบ

ระยะหลังเกิดภัยนี้ควรมีการปรับปรุงในเรื่องให้มีการนำผลการตรวจสอบ ประเมิน มาวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูและบูรณาการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสถานศึกษามีการปฏิบัติที่น้อย แต่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป คือ เห็นว่าสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงในเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพของอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการป้องกันภัยที่เกิดจากธรรมชาติ ให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของชนิดดา เพ็ชรการณ (2553, น.40-49) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลโคกสูง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า หลังเกิดภัย เครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีจำนวนเพียงพอ ทันสมัยเหมาะสมกับงาน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่าเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานนั้นอาจยังไม่เพียงพอเท่าที่ควรนั่นเอง

### เอกสารอ้างอิง

- Cronbach, Lee. J. (1990). *Essential of Psychology Testing*. New York: Harper Collins Publishers Inc.
- Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale". In reading in Fishbein, M (Ed), *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- Meteorological Department. (2015). *Natural disaster in Thailand*, Discovered on October 20, 2015, from <https://www.tmd.go.th/info/risk.pdf>. (in Thai)
- Ministry of the Interior, (2013). *Reduce risk of disaster*. Bangkok: Bureau of Disaster Prevention and Mitigation. Department of Disaster Prevention and Mitigation Ministry of the Interior. (in Thai)
- Office of the Secretary General. (2010). *National Education Improvement Plan. (2009 - 2016)*. Bangkok: Office of the Secretary General. (in Thai)
- Office of Phang Nga Primary Education Area. (2015). *Action plan Office of the Phangnga Educational Service Area Office, 2015*. Phang Nga: Office of Phang Nga Primary Education Area. (in Thai)
- Phetkran, C. (2010). *Guidelines for Preventing and Relieving the Disaster of Thai Baht Amphoe Mueang Nakhon Ratchasima Nakhon Ratchasima*. Independent Study, Bachelor of Public Administration, Khon Kaen University, Khon Kaen. (in Thai)
- Sinlapanakornrit, T. (2010). *Development of disaster prevention and mitigation. Phayu Khiri Nakhon Sawan Province*. (Independent Study, Master of Public Administration). Not published). Khon Kaen University, Khon Kaen. (in Thai)
- Thanyawut, B. (2012). *Satisfaction with the environmental management of Phanom Sarakham School. "Phanom Adulthaya" Chachoengsao Province*. Master Thesis published.) Burapha University, Chonburi. (in Thai)
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publication.

ผู้เขียน

**นางสาวธารทิพย์ ภาระพฤติ**

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เลขที่ 9/9 หมู่ 9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

E-mail : ningdae@hotmail.com

**รองศาสตราจารย์ ดร.สฤตพงษ์ ลิ้มปิสเถียร**

ประธานอาจารย์ที่ปรึกษา

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เลขที่ 9/9 หมู่ 9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

E-mail : Saritpong.Lim@stou.ac.th